

N:o 93.

Af herr **M. Höjer**, *om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ändrad lagstiftning i syfte att gift qvinna må råda öfver sig sjelf och sin egendom.*

I skrifvelse den 7 maj 1884 begärde Riksdagen hos Kongl. Maj:t framläggande af förslag till sådan ändring af lagstiftningen rörande äkta makars egendomsförhållanden, att den obilliga undantagsställning, som enligt svensk lag gift qvinna intager som juridisk person, blefve i vissa angifna afseenden upphäfd.

Sedan Kongl. Maj:t den 30 augusti 1884 anbefalt nya lagberedningen afgifva förslag till de förändrade lagbestämmelser, hvartill denna Riksdagens skrifvelse föranledde, aflemnade beredningen den 1 juli 1886 särskilda lagförslag i ämnet.

Dessa förslag blefvo för afgifvande af utlåtande remitterade till högsta domstolen, der ärendet handlades den 22 mars 1887 för första gången och slutbehandlades den 15 november 1888.

Genom beslut den 31 december 1891 har Kongl. Maj:t nu ansett nya lagberedningens förslag icke böra läggas till grund för någon framställning till Riksdagen från Kongl. Maj:ts sida, utan i stället uppdragit åt nya lagberedningen att utarbета förslag till ändring i gällande bestämmelser angående boskilnad och dermed sammanhängande lagstadganden, i syfte att dels lättare tillfälle till vinnande af boskilnad beredes hustru, dels hustrus eller enkas betalningsansvarighet för gäld, som mannen ensam ådragit det gemensamma boet, inskränkes eller undanrödjес.

Det ligger i sakens natur, att det ej kan blifva något godt och varaktigt lagstiftningsarbete, när man på grundvalen af den underordnade ställning, som 1734 års lagstiftare anvisat gift qvinna, söker bygga föreskrifter, syftande att förverkliga en nyare tids motsatta kraf på hennes fullständiga myndighetsförklaring. Den som tagit del af nya lagbered-

ningens förslag jemte den kritik deraf, som innefattas i afgifna reservationer och högsta domstolens utlåtande, finner också snart, hvilka svårigheter mött att inom de genom Riksdagens skrifvelse uppdragna gränser åstadkomma en någorlunda dräglig lagstiftning. Kongl. Maj:t har därför utan tvifvel haft goda grunder för sin uppfattning, att beredningens förslag ej vore lämpadt att upphöjas till lag.

Den sålunda vunna erfarenheten torde emellertid å andra sidan göra det klart, att genomförandet af den gifta qvinnans myndighetsförklaring icke vidare lämpligen kan fördröjas genom ett fortsatt insläende på de partiella reformernas väg, utan att steget nu bör tagas fullt ut till detta mål på sätt redan skett i England, der sedan nära tio år tillbaka den gifta qvinnan är i tryggad besittning af den fullmyndiga ställning, som en hvar nog inser, att hon förr eller senare äfven här i landet måste tillvinna sig.

Äfven i Norge har man hunnit ett godt stycke före oss genom en den 29 juni 1888 utfärdad lag om förmögenhetsförhållandet mellan makar, hvars 11 § lyder: »Gift Kvinde har samme Myndighed som den ugifte og raader sit Gods med de Begrændsninger, som indeholdes i nærværende Lov.» Dessa begränsningar afse närmast stadganden, som påkallats deraf, att egendomsgemenskapen mellan makar blifvit genom nämnde lag delvis bibehållen.

Att mannens sjelfskrifna och oansvariga förmynderskap öfver hustrun skulle utgöra en betingelse för ett sant äktenskap, torde icke vidare med framgång kunna göras gällande. Vår nuvarande lagstiftning har också redan brutit med denna åskådning, då den genom stadgandena om äktenskapsförord möjliggjort äktenskap, der mannens förvaltningsrätt öfver hustruns egendom och egendomsgemenskapen äro helt och hållet häfda.

Icke heller kan det, såsom mången invänder, anses såsom ett så synnerligt djerft språng i nödig historisk utveckling att på en gång borttaga det enda återstående undantaget från den redan genomförda, mer genomgripande reformen, enligt hvilken qvinna berättigats att i juridiskt afseende vara lika myndig som man, och detta desto mindre som lagstiftningen redan gjort början till nämnda följdriktiga steg, derigenom att den medgifvit gift qvinna rätt att råda öfver hvad hon genom eget arbete förvärfvat, äfvensom beredt henne tillfälle att medelst förord vinna sjelfständig förvaltningsrätt öfver sin enskilda egendom. Samma anmärkning gäller om den lagändring, som nära och följdénligt ansluter sig till ett stadgande om att gift qvinna skall vara myndig, nemligen upphäfvandet

af egendomsgemenskapen mellan makar, hvilken ju redan enligt gällande lag ej existerar i fråga om viss egendom och dessutom kan genom förord alldeles häfvas. I hvarje händelse torde det med skäl kunna ifrågasättas, hvad gagn man kan hafva af ett historiskt sammanhang, som skall förmedlas genom lagar, hvilka såsom byggda på två stridiga principer måste föranleda oreda och slitningar i flera afseenden.

De lagförändringar, hvartill nya lagberedningen nu fått uppdrag att utarbета förslag, torde väl blifva egnade att i en del fall mildra yppade missbruk af mannens målsmansrätt, men syfta icke att i någon mån föra sjelfva reformfrågan framåt.

Vid sådant förhållande, och då något annat initiativ icke torde vara att förvänta från Kongl. Maj:t, är det ändamålslost att ytterligare förlänga det långa uppskofvet med sakens behandling genom att afvakta den ovissa tidpunkt, då nämnda lagförslag till äfventyrs kan blifva framlagdt för Riksdagen.

Jag tillåter mig därför hemställa, att Riksdagen nu ville taga den på dagordningen stående frågan om gift qvinnas myndighetsförklarande i förnyadt öfvervägande samt dervid besluta,

att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t tacktes till en kommande Riksdag aflåta förslag till sådan ändring i gällande lagstiftning, att, med upphäfvande af mannens målsmansrätt och egendomsgemenskapen mellan makar, gift qvinna må, lika som man och ogift qvinna blifva berättigad att såsom myndig sjelf råda öfver sig och sin egendom.

Om remiss till lagutskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 30 januari 1892.

Magnus Höjer.

I ofvanstående motion instämma:

A. E. Nordenskiöld,

Christian Lovén,

Curt Wallis,

Olof Olsson.
